

Onder redactie van:

Prof. mr. dr. B.M.E.M. Schols
Prof. mr. dr. F.W.J.M. Schols
Mr. A.J.C.M. van Acht
Mr. drs. R. van Dijken
Mr. J.Th.M. Diks
Mr. dr. G.T.J. Hoff
Prof. mr. dr. J.W.A. Rheinfeld
Mr. M.J.P. Schipper
Mr. E.C.E. Schnackers
Mr. B.W.J. Theunissen

AdvoTip

Erfrecht voor de advocaat

Afl. 2025-17

22 oktober 2025

Afwikkelingsbewindvoerders de maat nemen

Met aanstekelijk enthousiasme en eclatant succes heeft onze hooggeleerde en -gewaardeerde leermeester Bernard Schols de rechtsfiguur van de afwikkelingsbewindvoerder met een zelfstandige verdelingsbevoegdheid in woord en geschrift op de erfrechtelijke kaart weten te zetten. Stad en land reist Bernard onvermoeibaar af om ons in de fijne kneepjes van het erfrecht en die door sommigen vermaledijde erf- en schenkbelasting te onderwijzen. In de marge daarvan neemt hij de gelegenheid te baat om de figuur van de afwikkelingsbewindvoerder – één met drie sterren, waarbij Bernard zelf denkt aan kordate en gezaghebbende types als Louis van Gaal of Erica Terpstra – te promoten. Op 2 oktober jl. mocht ik dat – tezamen met mijn broer Rick, ook een verdienstelijk erfrechtadvocaat in Haarlem – met eigen ogen aanschouwen in De Philharmonie in Haarlem. Ook in de rechtsgeleerde literatuur laat Bernard zich, voortbouwende op zijn in 2007 aan de Radboud Universiteit verdedigde proefschrift over de executeur, niet onbetuigd om de afwikkelingsbewindvoerder aan de man te brengen.

In zijn promotietoer weet Bernard zich geruggesteund door een reeks rechterlijke uitspraken, waarin zonder enig voorbehoud de zegen aan deze figuur is gegeven. Zo heeft het gerechtshof 's-Hertogenbosch onlangs bij arrest van 25 maart 2025, ECLI:NL:GHSHE:2025:818, geoordeeld dat als 'heersende leer' mag worden aangenomen dat het inderdaad mogelijk is een bewindvoerder op de voet van artikel 4:171 BW de bevoegdheid te geven zelfstandig een verdeling van een nalatenschap tot stand te brengen. Geen verdeling die pas ten langen leste tot stand komt als alle neuzen van de erfgenamen in dezelfde richting staan (art. 3:170 lid 3 BW), maar een verdeling waarbij de knopen door een sterke man of vrouw eigenstandig doorgehakt kunnen worden. In deze zin luidde reeds de rijk gedocumenteerde conclusie van P-G Wissink van 9 juni 2023, ECLI:NL:PHR:2023:691, onder 2.12. Daarmee is de dreigend opstekende tegenwind uit mijn Leidse alma mater weer komen te liggen (zie daarvoor W.G. Huijgen, 'Verdeling door de executeur-bewindvoerder?', *WPNR* 2004/6587). De trossen kunnen losgemaakt worden voor de afwikkelingsbewindvoerder. Een revolutie in erfrechtelijk Nederland is op komst.

Bernard pleegt zijn theatercollege onder muzikale begeleiding op een feestelijke wijze te besluiten met een meezinger en -klapper: 'Always Look on the Bright Side of Life' van Monty Python, een aanrader op de *playlist* van uitvaartmuziek. (Terzijde: laatst werd ik zelf aangenaam verrast door het draaien van 'Leven na de dood' van Freek de Jonge op het afscheid van één van mijn strijdmakkers uit de advocatuur.) Ik zou het niet op mijn geweten willen hebben om als een soort van *party pooper* de euforische stemming op

het feestje van Bernard te bederven. Ere wie ere toekomt tenslotte. Desondanks veroorloof ik mij om in deze bijdrage enkele schaduwzijden van de rechtsfiguur van de afwikkelingsbewindvoerder met een zelfstandige verdelingsbevoegdheid te belichten. We weten immers dat macht corrupteert en dat absolute macht absoluut corrupteert. Niet alle afwikkelingsbewindvoerders zullen beschikken over sterke benen om de weelde van de macht te kunnen dragen. Biedt Boek 4 BW alsdan voldoende tegenwicht tegen de almacht van de afwikkelingsbewindvoerder?

De afwikkelingsbewindvoerder

Op grond van artikel 4:171 lid 1 BW kan de erflater de bevoegdheden en de verplichtingen van de testamentair bewindvoerder nader regelen, waarbij deze bevoegdheden en verplichtingen ruimer of beperkter kunnen worden vastgesteld dan uit de aan artikel 4:171 BW voorafgaande bepalingen voortvloeit. Als gesteld: het is mogelijk om de bewindvoerder de bevoegdheid te geven zelfstandig een verdeling van een nalatenschap tot stand te brengen. Toestemming of instemming van de erfgenamen is daarvoor niet vereist. Hierdoor kan de afwikkelingsbewindvoerder de verdeling als vertegenwoordiger van de erfgenamen zelfstandig tot stand brengen.

Is er tegenover die ruime bevoegdheidstoedeling aan de afwikkelingsbewindvoerder enig tegenwicht in Boek 4 BW voorhanden? Die prangende vraag moet gesteld worden vanwege de volgende, uit de praktijk gegrepen gevallen:

- De afwikkelingsbewindvoerder melkt de nalatenschap uit met torenhoge declaraties en onkosten.
- De afwikkelingsbewindvoerder maakt geen voortgang met de verdeling van de nalatenschap.
- De afwikkelingsbewindvoerder verdeelt de nalatenschap op een wijze die niet de instemming heeft van de erfgenamen of die door geen van de erfgenamen te begrijpen valt.
- Een van de erfgenamen heeft een aanmerkelijk deel van het vermogen van erflater vakkundig leeggeroofd (met bijvoorbeeld beweerdelijk verrichte werkzaamheden als mantelzorger of klusjesman als dekmantel). De afwikkelingsbewindvoerder weigert actie te ondernemen tegen deze erfgenaam.
- Ruzie bestaat tussen een of meer van de erfgenamen en dus ook met de afwikkelingsbewindvoerder over een vermogensbestanddeel dat al dan niet tot de nalatenschap behoort.
- Of: de afwikkelingsbewindvoerder stelt op enig moment dat hij slechts een bevoegdheid heeft, maar niet een verplichting om de verdeling tot stand te brengen als de erfgenamen niet instemmen met de wijze van verdeling.

Moeiteloos kunnen deze voorbeelden met vele andere uit de praktijk aangevuld worden. Er zijn nu eenmaal ook graaiers op het erfrechtelijke speelveld, dat bezaaid is met knisperende bankbiljetten. Op enig moment zal iemand wellicht het initiatief nemen om zelfs een zwartboek van misstanden op te stellen. Wat valt tegen misstanden te ondernemen? Ik belicht hierna slechts enkele aspecten van een onderwerp dat de aankomende jaren onze aandacht als erfrechtadvocaat vast en zeker verdient.

Misbruik van bevoegdheid?

Ter beteugeling van de bevoegdheid van de afwikkelingsbewindvoerder om de nalatenschap te verdelen, is het bekende leerstuk misbruik van bevoegdheid van stal gehaald. Blijkens een vonnis van de rechtbank Zeeland-West-Brabant van 9 maart 2022, ECLI:NL:RBZWB:2022:1221, was een verklaring voor recht gevorderd dat de afwikkelingsbewindvoerder met een door deze voorgestane wijze van verdeling misbruik

maakt van haar bevoegdheid ex artikel 3:13 BW. Een dergelijke aanval veronderstelt dat aan de afwikkelingsbewindvoerder een zelfstandige verdelingsbevoegdheid toekomt, maar dat daarvan in het concrete geval op een niet toegestane wijze gebruikgemaakt wordt. Misbruik komt in het vizier als een bevoegdheid wordt uitgeoefend met geen ander doel dan een ander te schaden of met een ander doel dan waarvoor zij is verleend of in geval men, in aanmerking nemende de onevenredigheid tussen het belang bij de uitoefening en het belang dat daardoor wordt geschaad, naar redelijkheid niet tot die uitoefening had kunnen komen (art. 3:13 lid 2 BW). Volgens de rechtbank moet deze aanval falen:

‘De rechtbank stelt bij de beoordeling voorop dat tussen partijen niet in geschil is dat de afwikkelingsbewindvoerder bij de uitvoering van haar taak de belangen van de erfgenamen dient te betrekken. Het bewind is ingesteld in het gemeenschappelijk belang van de erfgenamen en zij dient de verdeling tot stand te brengen met inachtneming van de erfdelen. Dat één van de erfgenamen daarbij niet dient te worden benadeeld, heeft de afwikkelingsbewindvoerder met zoveel woorden erkend.’

En

‘Hoewel de afwikkelingsbewindvoerder het voornemen heeft om de certificaten die zich in de nalatenschap bevinden – de rechtbank begrijpt: als en zodra dat mogelijk is – toe te delen aan [gedaagde X] en [gedaagde Y], onder vergoeding van de waarde van het aandeel van [eiser Z] aan hem, maakt het voorgaande al dat misbruik van bevoegdheid niet kan worden aangenomen. De bevoegdheid is niet gebruikt en evenmin staat in voldoende mate vast op welke wijze die gebruikt zal gaan worden. Het enkele voornemen dat ze niet aan [eiser Z] zullen worden toegedeeld is in het licht van het voorgaande onvoldoende.’

Een afwikkelingsbewindvoerder die ervoor zorgt dat bij de verdeling ieder het zijne in waarde verkrijgt en dat in voorkomend geval met bijzondere belangen bij een bepaalde wijze van verdeling rekening wordt gehouden, zal niet spoedig op deze grond de maat genomen kunnen worden. Dat wordt anders in krasse gevallen van benadeling van een of meer erfgenamen. Om benadeling te voorkomen, zou mijns inziens meer aandacht mogen uitgaan naar de redactie van testamenten. Zo mogen bij de invulling van de verdelingsbevoegdheid waarderingsvoorschriften van onroerend goed en (certificaten van) aandelen niet ontbreken. Een notaris met een vaardige pen kan een afwikkelingsbewind ook op termijn laten ingaan, zodat de erfgenamen gestimuleerd worden om eerst binnen een bepaald tijdsbestek de verdeling tot stand te brengen. Of wat te denken van de bepaling dat de afwikkelingsbewindvoerder nalatenschapsgoederen mag verloten of verkopen, omdat geld nu eenmaal gemakkelijker verdeelt dan goederen.

Het melken van een nalatenschap

Soms glipt er wel eens een interessante uitspraak door de sleepnetten van redactie, selecteurs en annotatoren van de vakbladen. Dat is klaarblijkelijk ook gebeurd met de onopgemerkt gebleven uitspraak van het gerechtshof Den Haag van 27 februari 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:360. De casus was als volgt. In 2016 was erflater overleden. Hij had in zijn testament een goed doel, een aantal vrienden en zijn neven en nichten tot zijn erfgenamen benoemd, een groep van maar liefst 48 erfgenamen. Een goede vriend, jarenlang zijn boekhouder, is tot executeur-afwikkelingsbewindvoerder benoemd. Deze mag zijn gebruikelijke loon voor zijn werkzaamheden in rekening brengen en hoeft

behoudens het jaarlijks sturen van een voor de belastingheffing relevant overzicht, pas bij het einde van het afwikkelingsbewind rekening en verantwoording aan de rechthebbenden af te leggen. De omvang van de nalatenschap was slechts € 469.053. De executeur-bewindvoerder wenste aan het einde van de rit een fors bedrag aan kosten ten laste van de nalatenschap te brengen. Daarop ontstond een geschil met de erfgenamen over de rekening en verantwoording die afgelegd diende te worden met betrekking tot de afwikkeling van de nalatenschap. Ten eerste was in geschil: moest de afgelegde rekening en verantwoording vanwege die forse, ten laste van de nalatenschap gebrachte kosten goedgekeurd of afgekeurd worden? Ten tweede: in hoeverre zijn die in rekening gebrachte kosten van de executeur-bewindvoerder wel of niet redelijk en zijn deze in redelijkheid gemaakt en dienen deze al dan niet ten laste van de nalatenschap te komen?

Als vertrekpunt neemt het hof aan dat sprake was van een relatief eenvoudige boedel. Tot de nalatenschap behoorden onder meer: (i) een woonhuis, (ii) liquide middelen, (iii) activa en passiva betrekking hebbende op de eenmanszaak van erflater, (iv) een beperkt aantal vorderingen, terwijl sprake was van (v) een beperkt aantal schulden. Uit de balans volgt – als gesteld – dat de omvang van de nalatenschap slechts € 469.053 bedroeg. Het hof meent ook dat het feit dat 48 erfgenamen bij de afwikkeling van de nalatenschap betrokken zijn, de zaak niet complex(er) maakt, hooguit in de communicatie. De benoeming door erflater van een zelfstandig bevoegde executeur/afwikkelingsbewindvoerder zorgt er volgens het hof juist voor dat de afwikkeling niet complex werd. Op basis van het testament van erflater mocht de boekhouder zijn werkzaamheden als executeur en als afwikkelingsbewindvoerder declareren conform zijn gebruikelijke uurtarief. Ook mocht hij de door hem gemaakte onkosten ten laste brengen van de nalatenschap.

Daarna formuleert het hof in het arrest een belangrijke, abstracte toetsingsmaatstaf met een aantal concrete richtsnoeren, gevolgd door een ongenadig harde ‘veroordeling’ van de *modus operandi* van de executeur-afwikkelingsbewindvoerder, neerkomend op het buitensporig declareren, ofwel in mijn woorden: het (uit)melken van de nalatenschap:

‘Ondanks deze bepaling in het testament van erflater mag van [X] worden verwacht dat hij als een redelijk handelend executeur en afwikkelingsbewindvoerder handelt. Van hem mag worden verwacht dat hij bij de uitvoering van zijn werkzaamheden en bij het maken van onkosten rekening houdt met de omvang van de nalatenschap. Tot (...) 2017 bedroegen de onkosten al een totaalbedrag van € 94.382,88 en deze zijn nadien tot 1 maart 2022 opgelopen tot maar liefst € 186.646,24. Door de wijze waarop [X] zijn werkzaamheden verricht, verdampt het saldo van de nalatenschap van erflater. Naar het oordeel van het hof heeft [X] gezien de omvang en samenstelling van de boedel excessief hoge kosten in rekening gebracht en gemaakt. Van een redelijk handelend executeur en afwikkelingsbewindvoerder mag worden verlangd dat hij de erfgenamen tijdig informeert over de kosten die hij denkt te moeten maken. Het achteraf de erfgenamen confronteren met een zeer aanzienlijke vordering voor zijn werkzaamheden en de door hem ingeschakelde derden, acht het hof in strijd met de maatschappelijke zorgvuldigheid die [X] jegens de erfgenamen in acht had dienen te nemen. Het hof deelt volledig de visie van de rechtbank dat [X] en zijn zoon [Y] voor eigen gewin buitensporig hebben gedeclareerd en dat de kosten in een wanverhouding staan tot de relatief eenvoudige nalatenschap.’

Het imaginaire fenomeen van de maatman – in dit geval de redelijk handelend executeur en afwikkelingsbewindvoerder – wordt hier te hulp geroepen om het gewraakte (wan)gedrag, bestaande uit het buitensporig declareren, te normaliseren. Dat doet het hof door het formuleren van enkele richtsnoeren die een rol spelen bij de invulling of verbeelding van voorbeeldgedrag dat verwacht mag worden, zoals: (i) bij het maken van kosten rekening houden met de omvang van de nalatenschap en (ii) het tijdig (en niet achteraf) informeren van de erfgenamen over de te verwachten kosten. Wie deze aan de handelingsvrijheid van een afwikkelingsbewindvoerder gestelde grenzen aanmerkelijk overschrijdt, moet er rekening mee houden dat zijn *modus operandi* onder een vergrootglas komt te liggen.

Miskennen van de door de erflater opgedragen taak

Een mijns inziens veel te veel gehoorde opvatting van afwikkelingsbewindvoerders in ruzieboedels is dat de nalatenschap pas verdeeld zal worden als *alle* erfgenamen met de voorgestelde wijze van verdeling hebben ingestemd. Die opvatting lijkt mij principieel onjuist; daarmee wordt in feite ‘de doodsteek’ aan het instituut van de afwikkelingsbewindvoerder met een zelfstandige verdelingsbevoegdheid gegeven. Honorering van deze opvatting zou leiden tot het denatureren van deze rechtsfiguur. Met de toekenning in een testament van bijzondere bevoegdheden aan de afwikkelingsbewindvoerder op grond van artikel 4:171 lid 1 BW wordt juist afgeweken van de gulden regel bij de verdeling van nalatenschappen. Die gulden regel van artikel 3:170 lid 3 BW houdt in dat de erfgenamen uitsluitend tezamen bevoegd zijn om de verdeling van de nalatenschap tot stand te brengen.

Niettemin is blijkens een recente beschikking van de kantonrechter van de rechtbank Noord-Holland van 15 juli 2025, ECLI:NL:RBNHO:2025:7510, een verzoek van de Stichting Executele & Bewind Verhees Notarissen te Katwijk om haar op deze grond te ontslaan als executeur en afwikkelingsbewindvoerder in een nalatenschap verrassend genoeg ingewilligd. Samengevat weergegeven, legt de stichting aan haar verzoek ten grondslag:

‘De erfgenamen, [verweerder sub 1] en [verweerder sub 2], verschillen van mening over de samenstelling van de nalatenschap en er is ook een groot verschil van inzicht over de waarde of waarderingsgrondslag van diverse vermogensbestanddelen. De erfgenamen verschillen verder van mening over de waarde van het “legaat ondernemingsvermogen” en ook over de vraag of het gelegateerde tot de nalatenschap behoort. De erfgenamen zijn er meerdere malen over geïnformeerd dat de executeur/afwikkelingsbewindvoerder de nalatenschap klaarmaakt voor verdeling tussen de erfgenamen, doch uitsluitend gebruik zal maken van de in het testament gegeven bevoegdheid tot verdeling over te gaan, wanneer de erfgenamen het eens zijn over de wijze van verdeling en de hierbij te hanteren waarden. Hierbij is meerdere malen getracht te bemiddelen tussen de erfgenamen, doch dit heeft niet op alle punten tot resultaat geleid. Ook de ingeschakelde evaluator voor de waardering van het ondernemingsvermogen heeft de opdracht teruggegeven, omdat het onmogelijk bleek de voor de waardering benodigde informatie te verkrijgen van de legataris. Ook de uitvoering van de overige actiepunten van de erfgenamen is gestagneerd. Omdat de kosten van de executele en het afwikkelingsbewind oplopen en de kans om nog tot een verdeling van de nalatenschap klein is, verzoekt de executeur/afwikkelingsbewindvoerder om haar ontslag.’

De kantonrechter slikt deze voor het verzoek gegeven motivering als zoete koek:

'Het verzoek van de stichting is gebaseerd op de omstandigheid dat de erfgenamen het niet eens kunnen worden over de vraag of het ondernemingsvermogen überhaupt tot de nalatenschap behoort en zo ja welke waarde daaraan toegekend moet worden. Ook de andere punten in de afwikkeling van de nalatenschap stagneren volgens de stichting. De stichting heeft bij aanvang van de executele/het afwikkelingsbewind te kennen gegeven alleen tot verdeling over te gaan als er overeenstemming tussen de erfgenamen is. Met de stichting constateert de kantonrechter, ook naar aanleiding van wat er op de zitting naar voren is gebracht, dat die overeenstemming er niet is en het is ook aannemelijk geworden dat die overeenstemming niet spoedig bereikt kan worden. Indien de stichting geen mogelijkheden meer ziet om tot een verdeling of oplossing van de geschilpunten tussen de erfgenamen te komen, dan is verder aanblijven als executeur zinloos. Dat er inmiddels kosten zijn gemaakt maakt dat niet anders omdat, zoals gezegd, het niet de verwachting is dat verdere stappen van de executeur tot een oplossing zullen leiden. Het voorgaande betekent dat het verzoek van de stichting tot haar ontslag als executeur en afwikkelingsbewindvoerder zal worden toegewezen.'

Hier wordt wat mij betreft ten onrechte geaccepteerd dat de handdoek door de afwikkelingsbewindvoerder in de ring mag worden gegooid. Aan de bijzondere bevoegdheid van de afwikkelingsbewindvoerder wordt in de beschikking geen woord gewijd. Dat is opmerkelijk, nu deze zelfstandige bevoegdheid tot verdeling inmiddels als 'heersende leer' geldt. Als van rechters mag worden verwacht dat zij verdelingsknopen ex artikel 3:185 BW doorhakken, dan mag dat van afwikkelingsbewindvoerders met een zelfstandige verdelingsbevoegdheid ook. Of worden de erfgenamen afgerekend op het feit dat de afwikkelingsbewindvoerder te kennen heeft gegeven alleen gebruik te maken van de zelfstandige verdelingsbevoegdheid 'wanneer de erfgenamen het eens zijn over de wijze van verdeling en de hierbij te hanteren waarden'? Uit de beschikking blijkt niet dat de erfgenamen met die mededelingen van de afwikkelingsbewindvoerder hebben ingestemd.

Ik zou zelfs de stelling durven te verdedigen dat een (aspirant) afwikkelingsbewindvoerder met een zelfstandige verdelingsbevoegdheid die aan de erfgenamen meedeelt slechts tot verdeling te zullen overgaan als alle erfgenamen kunnen instemmen met de wijze van verdeling zijn benoeming niet behoort te aanvaarden en dat als hij dat wel heeft gedaan, hij ontslagen behoort te kunnen worden wegens plichtsverzuim (art. 4:164 lid 1 onder e jo. lid 2 BW).

Aansprakelijkheid van de bewindvoerder

Artikel 4:163 BW bepaalt dat de bewindvoerder jegens de rechthebbende aansprakelijk is, indien hij in de zorg van een goed bewindvoerder tekortschiet. Wanneer zal in die zorg toerekenbaar tekortgeschoten worden? Dat zal zonder meer het geval zijn als de bewindvoerder door zijn handelen of nalaten de onder bewind gestelde nalatenschapsgoederen aan bijzondere risico's blootstelt (bijvoorbeeld de aankoop of het handhaven van risicovolle beleggingen in een portefeuille). Maar de zorg van een goed bewindvoerder reikt verder.

Het gerechtshof 's-Hertogenbosch moest zich in een arrest van 25 februari 2020, ECLI:NL:GHSHE:2010:696, buigen over een geval waarbij de erflater drie van zijn tien kinderen en een notaris tot executeur-afwikkelingsbewindvoerder had benoemd. Aan de executeurs-afwikkelingsbewindvoerders is de bevoegdheid verleend om de

nalatenschap 'naar eigen inzicht' te verdelen (vgl. art. 4:171 BW). Het afwikkelingsbewind was door de erflater volgens het testament in het belang van alle erfgenamen ingesteld, mede omdat de erfgenamen ongeschikt of onmachtig zouden zijn om zelf in het beheer van de nalatenschap te voorzien.

Tot de nalatenschap behoort onroerend goed. Een kleinzoon van erflater (geen erfgenaam) heeft belangstelling voor een deel van het perceel. Hij doet daarop een bod, maar de executeurs-afwikkelingsbewindvoerders breken de met hem gevoerde onderhandelingen af. Meteen daarna verkopen ze, met machtiging van de kortgedingrechter, het perceel aan een kleindochter van erflater (eveneens geen erfgenaam) voor € 295.000. Dit is minder dan de WOZ-waarde. De taxaties die zijn gemaakt, lopen uiteen van € 275.000 tot € 400.000. Volgens een aantal erfgenamen zijn de executeurs-afwikkelingsbewindvoerders hiermee tekortgeschoten in de zorg van een goed bewindvoerder.

Het hof oordeelt dat de executeurs-afwikkelingsbewindvoerders weliswaar tot tegeldemaking van het perceel bevoegd waren, maar dat zij in de zorg van een goed executeur-afwikkelingsbewindvoerder toerekenbaar tekortgeschoten zijn, omdat zij bij de verkoop niet de belangen van alle erfgenamen in acht genomen hebben. Gelet op de WOZ-waarde en de uiteenlopende taxaties had van de executeurs-afwikkelingsbewindvoerders mogen worden verwacht dat zij de woning niet zonder instemming of ten minste enige vorm van overleg met alle erfgenamen zo kort na de afgebroken onderhandelingen met de kleinzoon voor € 295.000 aan de kleindochter zouden verkopen. Hierbij weegt het hof mee dat de executeurs-afwikkelingsbewindvoerders (behalve de notaris) ook zelf erfgenamen zijn. De andere erfgenamen zijn pas anderhalve week na de verkoop aan de kleindochter hiervan op de hoogte gesteld, zodat hun de mogelijkheid is ontnomen om, na het mislopen van de onderhandelingen met de kleinzoon, op een hogere verkoopopbrengst aan te sturen. Het afwikkelingsbewind was blijkens het testament door erflater ingesteld voor alle betrokkenen, om te komen tot een goede afwikkeling van de nalatenschap. Daar is het niet van gekomen. De executeurs-afwikkelingsbewindvoerders zijn volgens het hof hoofdelijk aansprakelijk voor de door de nalatenschap geleden schade, bestaande uit onder meer de gedeerde verkoopopbrengst door de verkoop tegen een te lage verkoopprijs.

Tuchtrecht

Een zekere disciplinaire werking zou ten slotte kunnen uitgaan van het voor bepaalde beroepsbeoefenaren geldende tuchtrecht. Zo is aan een advocaat een berisping opgelegd wegens het feit dat hij in ernstige mate is tekortgeschoten in de uitvoering van zijn taak als afwikkelingsbewindvoerder (Raad van Discipline in het ressort 's-Hertogenbosch 21 juli 2021, ECLI:NL:TADRSHE:2021:131). Van een gedeclareerd bedrag van € 97.626,15 was slechts een deel van € 42.796 gerechtvaardigd, de afwikkelingsbewindvoerder had zijn taak te ruim opgevat en verzuimd om een deugdelijke rekening en verantwoording af te leggen. Ook een notaris zal kunnen worden aangesproken voor handelen in een andere hoedanigheid dan notaris dat voldoende verband houdt met zijn hoedanigheid van notaris in relatie tot het daarbij passende gedragsniveau, zonder dat het handelen exclusief aan een notaris is voorbehouden. Dat geldt bijvoorbeeld voor het handelen van een notaris als afwikkelingsbewindvoerder (notariskamer 19 februari 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:807). Niet onvermeld mag hier blijven dat ook NOVEX – de vereniging van professionele executeurs, vereffenaars, levensexecuteurs en toezichthouders met 371 leden – een Klachtenreglement kent (zie daarvoor www.novex-executeur.nl).

Ten slotte

Te verwachten valt dat de afwikkelingsbewindvoerder bij complexe nalatenschappen en ruzieboedels een opmars zal maken, nu zijn bestaansrecht onloochenbaar is bewezen. Bureautjes die zich hierop toeleggen, schieten inmiddels als paddenstoelen uit de grond en meer en meer lieden werpen zich op als nalatenschapsadviseur. Aangenomen mag worden dat afwikkelingsbewindvoerders in de regel goede diensten kunnen bewijzen bij de verdeling van nalatenschappen. Hierbij past wel onmiddellijk een waarschuwing. Met de komst van een tsunami aan erfenissen zal niet eenieder de verleiding kunnen weerstaan om hiervan op onoorbare wijze een graantje mee te pikken. Laten we er daarom als beoefenaars van het erfrecht voor zorgen dat in dat geval doortastend met adequaat toezicht en/of een rechterlijke interventie het kaf van het koren gescheiden wordt. Dat zal de afwikkelingsbewindvoerder *par excellence* van Bernard Schols nog meer glans geven.

Tot de volgende keer!

Mr. dr. G.T.J. Hoff
Hoff Advocaten

ScholsBurgerhartSchols

www.scholsburgerhartschols.nl

Boom

Postbus 85576
2508 CG Den Haag

T (070) 330 70 33
E juridisch@boom.nl
I www.boom.nl/juridisch

Copyright 2025 © AdvoTip

Hoewel uiterste zorg is besteed aan de inhoud van *AdvoTip – Erfrecht voor de advocaat* aanvaarden de uitgever en de redactie geen aansprakelijkheid voor onvolledigheid of onjuistheid.